Talousvaliokunta

Suomen Akatemian lausunto eduskunnan talousvaliokunnalle
Asia: U 18/2024 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta neuvoston EuroHPC-asetuksen muuttamisesta

Suomen Akatemia kiittää tilaisuudesta kommentoida Valtioneuvoston kirjelmää, joka koskee komission ehdotusta neuvoston EuroHPC-asetuksen muuttamisesta. Akatemia korostaa EuroHPC-yhteisyrityksen supertietokoneiden kehittämisen tärkeyttä siten, että ne vastaavat monipuolisesti tutkimus- ja innovaatiotoimijoiden tarpeisiin.

Suomen Akatemian tutkimusinfrastruktuurikomitea (TIK) vastaa Suomen Akatemiaa koskevan lain mukaan kansallisesta ja kansainvälisestä tutkimusinfrastruktuuritoiminnasta ja sen osittaisesta rahoituksesta. TIK on laatinut toiminnalleen pitkän aikavälin suunnitelman, jonka tavoitteena on edistää tutkimusinfrastruktuurien mahdollisuuksia tukea korkeatasoista tutkimusta ja sen uudistumista ja näin lisätä Suomen tieteen kilpailukykyä, vahvistaa tutkimusinfrastruktuurien kykyä tuottaa uutta tietoa sekä kasvattaa ja houkutella uusia osaajia ja motivoida tutkimusinfrastruktuureita vaikuttavaan ja vuorovaikutteiseen yhteistyöhön tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimijoiden kanssa. Lisäksi suunnitelmassa huomioidaan sekä vihreän siirtymän että vastuulliseen ja turvalliseen dataan liittyvät periaatteet varmistaen, että tutkimusinfrastruktuurien toiminta on linjassa kestävän kehityksen ja eettisten periaatteiden kanssa.

Suomen Akatemia on ollut keskeisessä roolissa suurteholaskennan ja tekoälyn rahoituksessa niin tutkimuksen kuin infrastruktuurienkin osalta. Esimerkkejä tästä ovat tekoälytutkimukseen keskittyvä FCAI-lippulaiva sekä kansallisten tutkimusinfrastruktuurien tiekartalla olevat resurssit, kuten LUMI-supertietokone ja tekoälytutkimusta tukevat palvelut FiQCI ja Otanano. Lippulaivat yhdistävät korkeatasoisen tutkimuksen, vahvan yhteistyön sekä kansainvälisen toiminnan. Pitkäjänteisesti suunniteltu tutkimusinfrastruktuuritoiminta parantaa tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan laatua, edistää uudistumista ja lisää kilpailukykyä. Se myös kasvattaa tutkimusinfrastruktuurien kykyä tuottaa uutta tietoa turvallisesti sekä houkutella uusia osaajia. Suomen Akatemia on edellä kuvatun lisäksi tukenut erityishakujen kautta monipuolisen laskentaekosysteemin kehittymistä ja osaamisen laajentamista sekä kansallisesti että kansainvälisesti.

Akatemian myöntämä rahoitus on mahdollistanut merkittävien tekoälyyn ja suurteholaskentaan keskittyvien hankkeiden käynnistämisen ja kehittämisen, mikä on edistänyt Suomen tieteen kilpailukykyä ja innovaatioita. Panostus on tukenut laajasti

Suomen Akatemia

tutkimusyhteisöä ja tarjonnut arvokkaita resursseja mm. tekoälytutkimuksen edistämiseksi Suomessa.

Suomen Akatemia tukee valtioneuvoston kantaa muuttaa EuroHPC-asetusta, sillä se on edellytys suurteholaskennan ja tekoälytutkimuksen täysimääräiselle hyödyntämiselle TKI-toiminnassa. Akatemia näkee tämän muutoksen avaintekijänä EuroHPC-yhteistyössä, joka voi merkittävästi vahvistaa Euroopan kilpailukykyä tekoälyyn ja tieteelliseen laskentaan liittyvässä tutkimus- ja innovaatiotoiminnassa. Lisäksi Akatemia tukee valtioneuvoston näkemystä siitä, että EuroHPC-yhteisyrityksen tekoälypainotteisia supertietokoneita tulisi hyödyntää laaja-alaisesti myös muussa kuin tekoälyyn liittyvässä tutkimus- ja innovaatiotoiminnassa. Akatemia korostaa myös energiatehokkuuden ja ympäristöystävällisyyden huomioimisen merkitystä uusia supertietokoneita valittaessa. Lisäksi Akatemia painottaa osaamisen ja osaajien lisäämisen tärkeyttä tekoälyn kehittämisessä ja kannattaa valtioneuvoston näkemystä EuroHPC LUMI-supertietokoneen korvaamisesta uudella tekoälypainotteisella EuroHPC-supertietokoneella.

Johtava tiedeasiantuntija Merja Särkioja